

Digitalisering in het basis- en secundair onderwijs

Bespreking in de Commissie voor Onderwijs van het Vlaams Parlement

23 januari 2025

INHOUD

- 1 onderzoeksvragen
- 2 methodiek
- 3 schets van het beleid
- 4 vaststellingen
- 5 aanbevelingen

Onderzoeksvragen

1. Heeft de Vlaamse overheid het digitaliseringsbeleid in het onderwijs degelijk uitgebouwd?
2. Is er in de Vlaamse scholen een afdoend digitaliseringsbeleid?
3. Worden de scholen voldoende ondersteund bij de uitrol van hun digitaliseringsbeleid?

Methodiek

- Interviews
 - Directeurs & ICT-coördinatoren 58 scholen

	Basis	Secundair
Gewoon onderwijs	22	20
Buitengewoon onderwijs	8	8

- 3 PBD's
- DOV (Kenniscentrum Digisprong)
- Schriftelijke bevraging RTC's
- Documentanalyse: beleidsdocumenten & ICT-beleidsplannen scholen

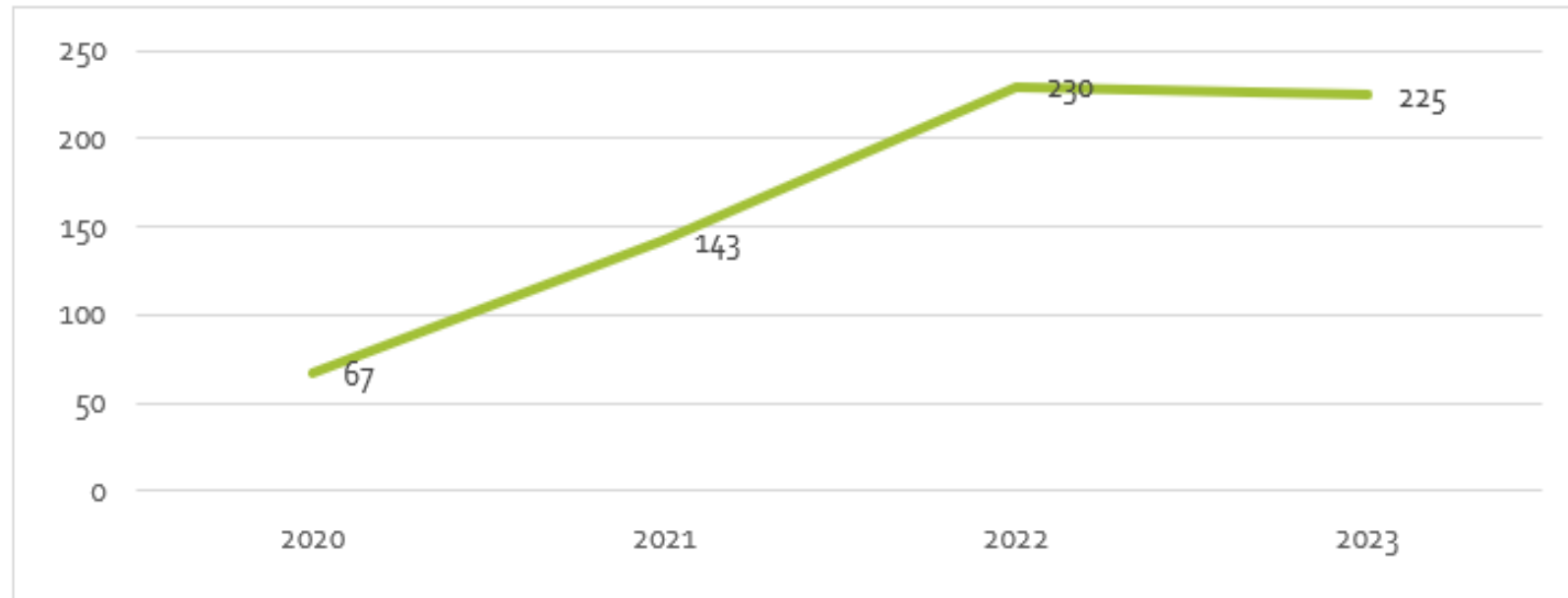
Beleid 2020-2023

Niet enkel Digisprong => 27 beleidsmaatregelen

- Vooral OV, enkele maatregelen bij EWI en CJSM (bv. Digitale School, i-Learn, Smart Education @ Schools)
- Subsidies aan scholen
- Subsidies aan organisaties die aanbod uitwerken
- Meeste maatregelen= competenties leerkrachten en leermiddelen
- Zwaartepunt budgettair = ICT-infrastructuur & ICT-coördinatie

Maatregel	Bedrag miljoen euro
ICT-materiaal leerlingen en infrastructuur	313,6
ICT-coördinatie	179,6
ICT-materiaal leerkrachten	58,7

Budget 2020-2023

665 miljoen euro
Relance 51 %
Innovatie 3%

Digisprongprovisie 2024 : 84 miljoen euro

Begroting 2025: 200 miljoen euro

OV 1 Overheidsbeleid

Positieve vaststellingen

- **Visienota= coherent doelstellingenkader**
 - 6 strategische doelstellingen voor belangrijkste aspecten van digitalisering
 - 4 speerpunten:
 1. ICT-infrastructuur en ICT-materiaal
 2. ICT-beleid
 3. ICT-competenties van leerkrachten en digitale leermiddelen
 4. Ondersteuning door kennis-en adviescentrum rond digitalisering
- **Onderbouwing**
inspelend op noden
maar link met ultiem doel van digitalisering?
- **Samenhang & coördinatie**
Kenniscentrum Digisprong coördineert, afstemming tussen beleidsdomeinen

Knelpunten

- **Ondoorzichtig beleid en budget**
 - Visienota ≠ afdekking volledig beleid (oudere maatregelen, andere beleidsdomeinen, andere relanceprojecten)
 - Soms geen eenduidige timing
- **Duurzaamheid?**
 - Nieuw beleid met tijdelijke budget & provisie: besteding onzeker
 - Hindert uitbouw ICT-beleid en engagement leerkrachten
- **Weinig aandacht voor gelijke onderwijskansen**
 - Kansarme leerlingen: toegang thuis, vaardigheden ouders, verhoging schoolfactuur in het secundair onderwijs
 - Extra uitgaven door digitalisering groter in kansarme scholen
 - Overheid legt verantwoordelijkheid bij de scholen

Knelpunten

- **Onvoldoende aangepast aan buitengewoon onderwijs**
- **Onduidelijke regelgeving & wijzigende richtlijnen van de administratie**
 - Principe van één toestel per leerling
 - BYOD: eerst niet dan wel toegelaten
- **Globale evaluatie ontbreekt**
 - Goede opvolging van uitvoering maatregelen
 - Meestal evaluatie van individuele maatregelen
 - Monitoringinstrumenten (MICTIVO, ICILS, Onderwijsinspectie)

OV 2 Schoolbeleid

Planmatige aanpak

ICT-beleidsplan

- succesfactor maar niet verplicht

Aanwezigheid

- 40% van de scholen heeft een up-to-date plan (2022-2023)
- Impuls door Digisprong
- 1/3 van de scholen geen plan op korte termijn

Kwaliteit

- onvolledig: e-inclusie, doelstellingen, budget, link met BSA ontbreekt
- soms gemeenschappelijk ICT-beleidsplan zonder schooleigen accenten

ICT-visie

- ¾ van de scholen heeft actuele ICT-visie,
- 20% onvoldoende uitgewerkt
- 35% geen verband met de visie op goed onderwijs

Implementatie

Draagvlak bevorderen

- leerkrachten betrokken bij ontwikkelproces (59%)
- schoolteam informeren

Gebruik digitale leermiddelen in de klas

- sterk leerkrachtafhankelijk
 - 62% stimuleert actief het gebruik van digitale toepassingen in de klas
 - meestal geen opvolging effectieve gebruik
 - geen analyse aanwezige informatie over gebruik
- ➔ Scholen hebben geen gefundeerd inzicht in het gebruik in de les

ICT-coördinatie

- Toename aantal ICT-coördinatoren
- ½ scholen heeft vorm van centrale ICT-coördinatie (overheid stimuleert deze aanpak)
- Nieuwe berekeningswijze vergroot verschil tussen basis- en secundair onderwijs

Knelpunten

- Onvoldoende expertise pedagogisch (> 1/2) & technisch (1/3) ← financieringsmodel (80%) + moeilijk om expertise aan te trekken of te houden (40%)
- Weinig openstaande vacatures of personeelsverloop maar weinig kandidaten
- Noodgedwongen interne rekrutering: 50% van de technische ICT-coördinatoren heeft onderwijsdiploma en ±40% heeft geen ICT-gerelateerd diploma & eigen personeel opleiden wordt uitdagender door toenemende complexiteit
- Aanvulling uit andere budgetten (uren- of lestijdenpakket, andere puntenenveloppes) → VO heeft onvoldoende inzicht in de reële besteding en behoeften aan ICT-coördinatie

Competenties leerkrachten

- 38% scholen: lerarenteam onvoldoende competent, 36%: wel voldoende competent, 26% kan geen inschatting maken
- vooral gebrek aan kennis van tools en leersoftware, in mindere mate basisvaardigheden (knoppenkennis)
- veeleisender scholen: onvoldoende kennis digitale didactiek
- grote onderlinge verschillen tussen leerkrachten

Nascholing

- bij alle scholen,
- leersoftware/tools, digitale leeromgeving & toestellen
- soms over digitale didactiek
- meestal intern: vlotter inpasbaar in tijdsbesteding, goedkoper, benutting interne kennis, aangepast aan schoolcontext en noden

ICT-toestellen

Leerlingen

- succesvolle uitbreiding binnen termijnen
- meeste scholen eigenaar → vergemakkelijkt schoolverandering
- criterium vooral prijs, zelden pedagogisch-didactisch
- niet altijd evenveel toestellen als leerlingen vanaf het vijfde leerjaar
- basisscholen en buitengewone scholen laten thuisgebruik zelden toe
- 2/3 van gewone en 1/4 van buitengewone secundaire scholen vraagt ouderbijdrage → evolutie?
- interpretatie kostenregeling en onterecht aanrekening kosten (Smartschool, LVS,...)
- gebruik privétoestellen sterk ontmoedigd of verboden <> Commissie Zorgvuldig Bestuur

Leerkrachten

- snelle uitrol
- alleen onderwijzend personeel → probleem buitengewoon onderwijs

Aandacht voor gelijke kansen

Toegang

- 60% scholen: heeft geen actueel beeld van digitale thuissituatie
- Niet alle scholen laten thuisgebruik toe → schooltoestel geen oplossing
- Indien op de hoogte: informeren, doorverwijzen, zelf regelen (internetvouchers, oudere toestellen meegeven, sociaal fonds)

Vaardigheden ouders

- 60 % scholen:
 - ouderprojecten en infomomenten, ook individuele hulp
 - schooltoepassingen en algemenere digitale tools
- Weinig scholen informeren rond externe cursussen

Lokale e-inclusie-initiatieven (Iedereen Digitaal & Digibanken) zijn niet gekend bij scholen

OV 3 Ondersteuning scholen

Kenniscentrum Digisprong

- speerpunt van het digitaliseringsbeleid
- sinds 1 september 2021, opgericht binnen DOV
- ruim takenpakket & uitgebreide website
- duidelijke taakafbakening: **enkel randvoorwaarden** zoals infrastructuur, hulpmiddelen, professionalisering, juridische informatie maar **geen pedagogisch-didactische begeleiding**

PBD's

begeleiding bij:

- ontwikkeling pedagogisch beleid
- professionalisering personeel
- versterking scholen als professionele lerende organisatie

RTC's

- beroepsgericht en technisch secundair
- gebruik van hedendaagse en toekomstgerichte technologie ≈ computergestuurd & virtuele omgevingen

Nog nood aan extra ondersteuning

Pedagogisch-didactisch (64%):

- expertise voor goede inzet digitale leermiddelen
- pedagogische ICT-coördinatie
- professionaliseringsruimte

Leermiddelen (59%):

- selectie
- kwalitatief aanbod: aanvulling op offline aanbod, adaptieve systemen voor Vlaams onderwijs, buitengewoon en technisch onderwijs,
- kostenverhoging door digitale leermiddelen/platformen, buitengewoon onderwijs
- meerdere logins ➡ LeerID maar nog niet alle uitgeverijen aangesloten
- compatibiliteitsproblemen en afhankelijkheid van uitgeverijen in het basisonderwijs

Aanbevelingen

- **Nieuw actieplan:** doelstellingenkader, overzicht van alle maatregelen, heldere timing voor uitvoering & transparante budgettering (AB1)
- **Onderzoek naar de effecten** van digitalisering op het leerrendement (AB2) = fundament
- **Nieuw beleid:** zo snel mogelijk (AB3), meer vrijheid (AB5), variatie aan scholen (AB4), kosten scholen en ouders (AB4, AB 14), gelijke onderwijskansen (AB17)
- Heldere regelgeving en communicatie aan de scholen (AB6)
- **ICT-schoolbeleid:** stimuleer scholen om ICT-BP op te stellen (AB9), richting teamgerichte ICT-coördinatie (AB10), om ICT-competenties van team te bepalen, gewenste niveaus vast te leggen en hoe te bereiken (AB12), gebruik digitale leermiddelen te monitoren en analyseren (AB18), digitaal lesmateriaal netoverschrijdend uit te wisselen (AB19)

Aanbevelingen

- **Ondersteun scholen:**
 - bekendmaking overheidsmaatregelen inzake digitalisering (AB7),
 - bekendmaking overheidsinitiatieven gelijke onderwijskansen (AB17),
 - kennis digitale didactiek gebaseerd op onderzoeksresultaten (AB13),
 - duidelijke info over aanrekenbare ICT-gerelateerde kosten (AB15),
 - op juridische vlak rond overheidsopdrachten (AB16),
 - keuze kwalitatieve digitale leermiddelen op basis van indicatoren/ criteria kwaliteitsalliantie/kwaliteitskader (AB18)
- Maak **afspraken met commerciële spelers** (uitgevers, edtech-sector) over compatibiliteit en kwaliteitsvereisten (AB20),
- Zorg voor **inzicht in de reële besteding** aan ICT-coördinatie & in de kosten van teamgerichte ICT-coördinatie (AB11),
- Zorg voor **volledige opvolging en evaluatie** van het digitaliseringsbeleid (AB8)